

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ

Затверджено на засіданні кафедри
«Філософії та соціології»
прот. № 1 від 03 вересня 2025 р.

Затверджено
рішенням вченої ради ННЦГО
прот. № 1 від 03 вересня 2025 р.

СИЛАБУС

ЕТИКЕТ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПРЕКЛАДАЧА Другий освітній (магістерський рівень)

Лектори:

Толстов Іван Вікторович (кандидат філософських наук, доцент

Контакти: +38 (057) 730-10-92, e-mail: tollivan12@gmail.com

Додаткові інформаційні матеріали: <http://metod.kart.edu.ua>

Харків - 2025

Харків, 2019

Чому важливий і які результати є метою навчального курсу з дисципліни «Етикет у професійній діяльності перекладача»?

Актуальність вивчення дисципліни «Етикет у професійній діяльності перекладача» обумовлена тим, що по-перше, етикет є невід’ємною частиною культури та манери поведінки, які визначають норми та правила взаємодії між людьми у суспільстві; по-друге, у своїй діяльності перекладач зустрічається з різними культурами та звичаями, тому знання етикету допоможе йому вибрати правильну мову спілкування з клієнтом та отримати довіру й повагу від нього; по-третє, етикет допомагає підтримувати високі стандарти професійної поведінки, що є важливим для забезпечення якості перекладу та підтримання ділової репутації перекладача.

Метою вивчення дисципліни «Етикет у професійній діяльності перекладача» є залучення студентів до фундаментальних моральних цінностей, перетворення їх у стійкі переконання та мотиви поведінки, ознайомлення студентів із цілісним уявленням про специфіку етикету, формування навичок для реалізації норм етикету на практиці з подальшим використання їх у майбутній професійній діяльності.

Основні цілі

- визначати місце і роль етикету в суспільстві, проаналізувати історію становлення етикету та його вплив на суспільство;
- проаналізувати основні особливості етикету в соціокультурних традиціях України та інших регіонів світу, узагальнити міжнародний досвід формування етикету;
- розкрити суттєвий зміст сучасного світського та ділового етикету;
- пояснити призначення, структуру, зміст професійного етикету перекладача;
- розвинути специфічні вміння та навички студентів для використання норм етикету в професійній та інших сферах життя сучасної людини.

Курс спрямований на розвиток наступних загальних компетентностей студентів:

Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких проявів недоброчесності

02 Здатність бути критичним і самокритичним,

04 Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми,

05 Здатність працювати в команді та автономно,

09 Здатність до адаптації та дії в новій ситуації,

10 Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

Як організоване навчання у межах навчального курсу «Філософія»?

Опис дисципліни:

Дисципліна викладається для студентів другого рівня вищої освіти (магістрів).

Для студентів денної форми навчання дисципліна викладається у I або II семестрі, протягом одного семестру і передбачає проведення 1 лекції раз у два тижні (всього 8 або 7 лекцій залежно від розкладу) і 1 практичного (семінарського) заняття раз у два тижні (всього 8 або 7 занять).

Тематичний план дисципліни

Тема 1. ЕТИКА ТА ЕТИКЕТ. ІСТОРІЯ СТАНОВЛЕННЯ ЕТИКЕТУ

Співвідношення та відмінність понять «етика» та «етикет». Соціальне походження етикету. Функції етикету. Призначення етикету. Різновиди етикету.

Перші норми поведінки в античності та європейському середньовіччі. Нерозривність «зовнішнього» і «внутрішнього» етикету в античності.

Формування уявлень про ввічливість. Принцип «золотої середини», «розумної міри». Лицарський етикет. Образ ідеального лицаря та лицарський кодекс честі.

Розвиток етикету від епохи Відродження до наших днів. Гуманізм та етикет. Обов'язки людини по відношенню до себе та інших. Розвиток етикету у XVII-XIX столітті. Сучасний етикет. Ідея особистісного принципу жінки/чоловіка, її/його автономії, суверенітету. Самооцінка як основа етикету.

Етикет як відкрита та демократична система. Моральні основи етикету. «Золоте правило моралі». Правила етикету та моральні відносини.

Тема 2. МІСЦЕ ЕТИКЕТУ В СУСПІЛЬСТВІ. УНІВЕРСАЛЬНІ ПРАВИЛА ЕТИКЕТУ

Етикет як нормативна система суспільства. Змінна та регульована поведінка. Стереотипи та етикет. Етикет і ритуал. Етикет як спосіб статусно-рольової ідентифікації, нерозривність правил етикету. Моральна та аморальна поведінка.

Етикет як комунікативна технологія формування толерантного ставлення та вирішення конфліктів. Конфліктологія.

Тема 3. ЕТИKET У МІЖКУЛЬТУРНІЙ КОМУНІКАЦІЇ

Міжнародний етикет. Міжнародний етикет та універсальні етичні норми. Національний стиль ділового спілкування. Соціокультурні та етнічні особливості етикету. Індивідуалістичні західні культури та колективістські східні культури. Вітання, манери, ввічливі жести, особливості одягу, спілкування в різних культурах. Етикет та релігійність. Ритуал прийому.

Трансформація етикету в українському суспільстві. Історичне коріння. Українська гостинність та її походження. Ритуали прийому, трапези, вітання, ритуальні дотики.

Тема 4. СУЧАСНИЙ ЕТИKET. ПРАВИЛА ЕТИКЕТУ В ГРОМАДСЬКИХ МІСЦЯХ. МОВЛЕННЄВИЙ ЕТИKET

Поняття про світський етикет. Сутність та різновиди світського етикету. Світський етикет на прийомах. Правила поведінки за столом.

Етикет у громадському транспорті. Правила поведінки на вулиці та в громадських місцях.

Сутність мовленнєвого етикету. Вербальні та невербальні засоби мовленнєвого етикету. Сфера спілкування – особиста, інтимна, соціальна, публічна.

Тема 5. СУЧАСНИЙ ДІЛОВИЙ ЕТИKET. ДІЛОВА БЕСІДА ТА ДІЛОВЕ ЛИСТУВАННЯ

Поняття, специфіка та елементи ділового етикету. Система норм та правил ділового етикету. Атрибути ділового етикету. Дві групи правил спілкування – вертикальні та горизонтальні види спілкування.. Специфіка ділової бесіди: поняття, функції, завдання, перебіг. Особливості ділового спілкування телефоном: норми і правила. «Мобільний» етикет. Специфіка сучасного ділового листування. Одяг як «візитна картка» людини.

Тема 6. НЕТЕТИKET ЯК НОВІТНЯ ФОРМА ЕТИКЕТУ.

Етикет Інтернет-спільноти або «мережевий етикет»: загальні правила.

Основні поняття, які використовуються в Інтернеті: форум, чат, модератор, флейм, флуд, смайл, спам тощо. Десять принципів мережевого етикету. Правила етикету під час спілкування електронною поштою.

Тема 7. ЕТИКЕТ В ОРГАНІЗАЦІЯХ. ЕТИКЕТ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Принципи етикету в організаціях. Імідж організації. Взаємовідносини в системі «керівник-підлеглий». Стили керівництва – авторитарний, демократичний (колегіальний), ліберальний (анархічний), непослідовний (хаотичний). Золоте правило етики ділового спілкування «керівник-підлеглий». Етикет командної роботи. Правила етикету обслуговування.

Етикет вищої школи. Педагогічний етикет. Студент та викладач як суб'єкти та об'єкти етикетних відносин. Етикет для студентів. Принципи виховання культури поведінки студентів.

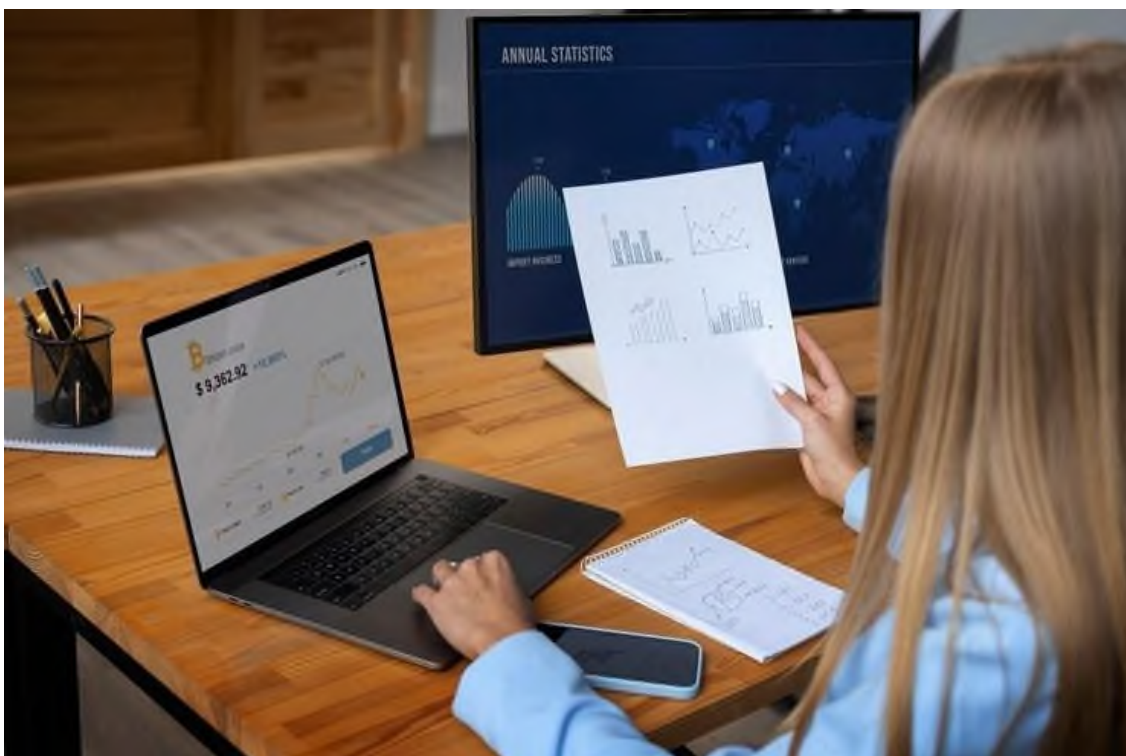
Тема 8. СПЕЦИФІКА ЕТИКЕТУ ПЕРЕКЛАДАЧА.

Професійний етикет як різновид ділового етикету. Норми професійної етикету. Чотири підсистеми професійного етикету.

Професійний етикет сучасного перекладача: труднощі та протиріччя.

Специфіка професійного етикету перекладача. Дотримання конфіденційності. Особливості формування іміджу сучасного перекладача. П'ять складових іміджу перекладача: враження, компетентність, загальна ерудиція, гнучкість, ентузіазм і щирість.

Інформаційні матеріали по курсу:

Рекомендована література

1. Martin J. Global Business Etiquette: A Guide to International Communication and Customs [Електронний ресурс] / Режим доступу до ресурсу: https://books.google.com.ua/books/about/Global_Business_Etiquette.html?id=LZeD2yn6zLkC&redir_esc=y.
2. Rossi P. Everyday Etiquette: How to Navigate 101 Common and Uncommon Social Situations [Електронний ресурс] Режим доступу до ресурсу: https://books.google.com.ua/books/about/Everyday_Etiquette.html?id=e1eAujfeEQsC&redir_esc=y.
3. Song S. Politeness and Culture in Second Language Acquisition. – Springer, 2012. – Vol. 1. – 164 p.
4. Бралатан В. П., Гуцаленко Л. В., Здирко Н. Г. Професійна етика. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 252 с.
5. Діловий етикет: Навчально-методичний посібник /. Л.В.Польова. – Івано-Франківськ : Фоліант, 2016. – 201 с.
6. Етика ділових відносин : навчальний посібник / [Лесько О. Й., Прищак М. Д., Залюбівська О. Б. та ін.] – Вінниця : ВНТУ, 2011. – 309 с.
7. Помаранська Н.Є. Дидактичний посібник „Основи професійної етики і культури спілкування“[Електронний ресурс] / Режим доступу до ресурсу: <https://www.calameo.com/books/004576825060e170ed86f>
8. ФОРМУВАННЯ МОВНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНЬОГО СПЕЦІАЛІСТА-ПЕРЕКЛАДАЧА [Електронний ресурс] / Режим доступу до ресурсу: <https://core.ac.uk/download/pdf/53035675.pdf>

Інформація про курс розміщена на сайті Університету:

1. Портал електронних видань Українського державного університету залізничного транспорту: <http://metod.kart.edu.ua/last>
2. Бібліотека інституту соціології НАН України: <http://i-soc.com.ua/ua/institute/lib>
3. Національна бібліотека ім. Ярослава Мудрого/ соціологічні дослідження// <https://nlu.org.ua/article.php?id=70>
4. Національна бібліотека України ім В.І. Вернадського/ <http://nbuv.gov.ua/node/1539>
5. Бібліотека бібліотека Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна електронна бібліотека соціологічного факультету// <http://www.sociology.kharkov.ua/index.php/ua/navchannya/elektronna-biblioteka>
6. Харківська державна наукова бібліотека ім .Г. Короленка
//<https://libenc.korolenko.kharkov.com/bibliotechna-enciklopediya.html>

Про що важливо пам'ятати і яких правил дотримуватись у ході вивчення дисципліни?

Умовою ефективного засвоєння змісту дисципліни і досягнення наведених результатів (набуття необхідних компетенцій) є високопрофесійна робота викладача, та наполеглива, цілеспрямована учбова діяльність студентів, яка включає різні форми роботи як під час аудиторних занять (лекцій і семінарів), так і самостійної підготовки.

Під час лекцій ефективності засвоєння матеріалу, що надається, сприяє не лише уважне слухання і кропітке ведення конспекту, але й також формулювання уточнюючих запитань, можливих критичних зауважень, спроби навести приклади, які б ілюстрували або, навпаки, ставили під сумнів, положення, що наводяться. Активна участь в коротких обговореннях, які зазвичай є природнім елементом лекцій з філософії, також є активністю, що очікується від студентів в ході вивчення ними дисципліни.

Робота на семінарських заняттях передбачає наступну активність студентів:

- підготовку доповідей і виступів на теми, означені програмою курсу;
- участь в обговоренні нагальних питань з тематики дисципліни;
- виконання індивідуальних завдань (представлення результатів есе, реферативних робіт тощо);
- участь в роботі студентських гуртків кафедри філософії та соціології.

Яким є порядок оцінювання результатів навчання студентів за відповідними формами організації навчального процесу?

Контроль знань у рамках навчальної дисципліни «Філософія» здійснюється з урахуванням особливостей кредитно-модульної системи, відображених у Положенні про контроль та оцінювання якості знань студентів в УкрДУЗТ (<http://kart.edu.ua/images/stories/akademiya/documentu-vnz/polojennya-12-2015.pdf>).

Згідно з Положенням про впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу використовується 100-бальна шкала оцінювання. При заповненні заліково-екзаменаційної відомості та залікової книжки (індивідуального навчального плану) студента, оцінка, виставлена за 100-бальною шкалою, повинна бути переведена до національної шкали (5, 4, 3,) та шкали ECTS (A, B, C, D, E)

Визначення назви за державною шкалою(оцінка)	Визначення назви за шкалою ECTS	За 100 бальною шкалою	ECTS оцінка
ВІДМІННО – 5	Відмінно – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90-100	A

ДОБРЕ – 4	<u>Дуже добре</u> – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89	B
	<u>Добре</u> – в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	75-81	C
ЗАДОВІЛЬНО - 3	<u>Задовільно</u> - непогано, але зі значною кількістю недоліків	69-74	D
	<u>Достатньо</u> – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-68	E
НЕЗАДОВІЛЬНО - 2	<u>Незадовільно</u> – потрібно попрацювати перед тим як отримати залік (без повторного вивчення модуля)	35-59	FX
	<u>Незадовільно</u> - необхідна серйозна подальша робота (повторне вивчення модуля)	<35	F

Принципи формування оцінки:

Модульне тестування:

Оцінка формується відповідно до кількості вірних відповідей на тестові модульні питання (20 питань в тесті, кожна вірна відповідь оцінюється в 2 бали). Максимальна кількість становить 40 балів за модуль.

Поточний контроль:

Оцінка формується шляхом накопичення студентами балів за наступні види роботи і активності:

- доповіді на семінарських заняттях – передбачає розгорнуте усне викладення теоретичного матеріалу з конкретного питання, демонстрацію розуміння філософського змісту процесів, які розглядаються, самостійні висновки і рекомендації; відповіді на питання викладача і інших студентів – учасників семінару (максимальна кількість балів - 15 (мінімум 1 доповідь впродовж 1го модуля);

- повідомлення на семінарських заняттях – передбачають коротке але цілісне і завершене інформування про конкретний феномен, особливість, наведення прикладу тощо (максимальна кількість балів - 10);

- участь в обговореннях, усних опитуваннях, доповнення повідомлень і доповідей, презентації результатів есе та реферативних робіт (максимальна кількість балів - 15).

Екзамен:

Студент отримує екзамен за результатами модульного 1-го та 2-го контролю шляхом накопичення балів. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент становить 100 (до 60 балів поточного контролю та до 40 балів за модульне тестування). Середнє арифметичне суми модульних оцінок складає

заліковий бал. Якщо студент не погоджується із запропонованими балами (у разі отримання оцінки на рівні B або D за шкалою ECTS), він може підвищити їх на екзамені, відповівши на питання з наведеного нижче списку:

Очікувані результати навчання

Після опанування дисципліни «Етикет у професійній діяльності перекладача» студенти зможуть:

1. Оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.
2. Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.
3. Дотримуватися правил академічної доброчесності.
4. Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісні та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.
5. Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня.
6. Мати навички управління комплексними діями або проектами при розв'язанні складних проблем у професійній діяльності в галузі обраної спеціалізації та нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких проявів недоброчесності.

Порушення Кодексу академічної доброчесності Українського державного університету залізничного транспорту є серйозним порушенням, навіть якщо воно є ненавмисним. Кодекс доступний за посиланням: <http://kart.edu.ua/documentu-zvo-ua>

Зокрема, дотримання Кодексу академічної доброчесності УкрДУЗТ означає, що вся робота на модульних тестуваннях та заліках має виконуватися індивідуально. Під час виконання самостійної роботи студенти можуть консультуватися з викладачами та з іншими студентами, але повинні самостійно розв'язувати завдання, керуючись власними знаннями, уміннями та навичками. Посилання на всі ресурси та джерела (наприклад, у рефератах, самостійних роботах чи презентаціях) повинні бути чітко визначені та оформлені належним чином. У разі спільної роботи з іншими студентами над виконанням індивідуальних завдань, потрібно зазначити ступінь їх участі у роботі.

Інтеграція студентів з обмеженими можливостями

Вища освіта є провідним чинником підвищення соціального статусу, досягнення духовної, матеріальної незалежності і соціалізації молоді з обмеженими функціональними можливостями й відображає стан розвитку демократичних процесів і гуманізації суспільства.

Для інтеграції студентів із обмеженими можливостями в освітній процес Українського державного університету залізничного транспорту створена система дистанційного навчання на основі сучасних педагогічних, інформаційних, телекомунікаційних технологій.

Доступ до матеріалів дистанційного навчання з цього курсу можна знайти за посиланням: <http://do.kart.edu.ua/>

